

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Leto III. — Štev. 50.

NOVO MESTO, 12. decembra 1952

ČETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

S TITOM NAPREJ V SOCIALIZEM

Nedeljske volitve so bile mogočna manifestacija socialistične zavesti delovnih ljudi Dolenjske — Velika udeležba žena in mladine — Volitve so pokazale, kdo je za napredek, mir in kruh naših delovnih ljudi, kdo pa za zdrabo in hlapčevanje tujim nasilnikom

Nedeljske volitve, ki so zgodovinski mejnik v razvoju naših ljudskih odborov — mejnik med starimi in novimi odbori — so za nami. Naše občine in okrajni ljudski zbori so dobili nova vodstva; izvolili smo ljudi, ki jih poznamo po predanosti stvari socializma, po dosedanjem dobrem delu, po žrtvovanju in ljubezni do domovine. Izredno lepa udeležba na volitvah, predvsem pa preudarno tehtanje, koga bi izvolili izmed dobrih kandidatov, kdo bo delal bolje, kdo je bolj izkušen in bolj sposoben, da bo vodil naše občine in okrajne ljudske zbornice — vse to je potrdilo tisto sproščenost, ki smo jo občutili v mestih in vaseh že tedne in mesece pred volitvami. Že postavljane kandidatov za občinske odbore in okrajne skupščine, potek uspešnih zborov volivcev, sestankov Fronte in izredno dobro obiskanih predvolilnih zborovanj zadnje dni pred 7. decembrom, vse je govorilo o izrednem zanimanju državljanov za nedeljske volitve. Ogromna udeležba na volitvah je pokazala, da se naši ljudje v večini zavedajo, za kaj v bistvu gre. Zato so bile volitve 7. decembra v resnici tudi zunanji izraz naše predanosti borbi za napredek in boljše, lepše bodočnost naših narodov, za svetlo prihodnost našega delovnega človeka.

Od tedna do tedna

Med precej zapletena vprašanja, s katerimi se ukvarja letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN, sodi Tunis, o katerem so pričeli prejšnji teden razpravljati. Da pa je dobila vsa stvar še bolj nesrečno ozadje, je prišlo v istem času do političnega umora v Tunisu. Na doslej še nepojasnjen način so naši neke noči mrtvega generalnega sekretarja zveze tuniških sindikatov Fehrata Hašeda. O njem je znano, da je bil vnet zagovornik samostojnosti Tunisa, vendar je bil pripadatel zmernejšemu krilu, ki je skušalo najti vendarle pristop do francoskih oblasti. Toda ko je nedavno tega skušal dobiti dovoljenje za potovanje v New York, da bi tolmačil tuniške zahteve, so mu to francoske oblasti zabranile. Hašedov uboj je povzročil precejšnje neredne v Tunisu, s Parizom so pretrgali telefonske zveze, razglasili generalno stavko, uvedli so policijsko uro in podobne varnostne ukrepe.

V takem vzdušju je postala newyorška razprava še bolj mrzlična, zlasti še, ker se je francoska delegacija — kakor je obljubljala — umaknila, ko je prišlo na dnevni red tuniško vprašanje. Skupina azijskih in arabskih držav je predložila resolucijo, ki jo je v triurnem govoru obrazložil pakistanski zunanji minister Zafrul Khan. Kakor je bilo pričakovati, Francija v svojem odklonilnem stališču ni ostala osamljena — podprli so jo Velika Britanija in nekatere južnoameriške države. Stališče ZDA je za zdaj še precej neopredeljeno, vendar ne gre preveč v prilog kolonialnih sil. Ironija je v tem, da skuša zdaj v tej razpravi kovati politični kapital Sovjetska zveza, ki udriha po kolonialnem sistemu, čeprav ga sama zelo vestno uporablja nad vsemi svojimi sateliti. Toda vodilno vlogo, kakršno bi si rada Moskva osvojila v tej razpravi, so preveze predvsem male in srednje države, ki edino uspešno razkrinkujejo kolonialni sistem in se bore za pravico narodov do samoodločbe. Zato bo tudi tuniško razpravo navzlic odporu večsil odločila večina glasov ostalih delegacij.

Tako so Združeni narodi zabredli še v drugo krizo, kajti tudi s korejskim problemom so ostali sredi poti. Kdor je pričakoval, da bo Eisenhowerjev obisk na Koreji rodil kak poseben uspeh, se je uštel. Eisenhower je sicer izpolnil svojo predvolilno obljubo, katero pa so si nekateri v svetu prejširoko razlagali in pričakovali, da bo s korejskega potovanja prinesel splošno zaželeno darilo — premirje. Tri dni je bil v južnokorejskem mestu Seul in po povratku je na desettminutni tiskovni konferenci v glavnem molčal, ko so ga radovalni novinarji obsipali z vrsto vprašanj, naglasil je le, da ni našel čudodelnega meča, ki bi presekala korejski voz. Nadaljnji razvoj pa bo pokazal ali je vse skupaj ostalo pri navadni ameriški senzaciji, ki si jo je s potovanjem privoščil novozvoljeni predsednik, ali pa je le skoval kake načrte o bodočih namenih ZDA v korejskem spopadu.

Ostane nam še nekoliko zastarela vest o Stepinčevem imenovanju za kardinala. Se bolj kot vest je zastarela metoda, kakršnih se Vatikan stalno poslužuje — in prav tako tudi v tem primeru — da meče polena pod noge našim mednarodnim odnosom. Toda v očeh vseh poštenih ljudi se je Vatikan — milo rečeno — osmešil, ker je vojnemu zločincu glavo sicer pokrli s kardinalskim klobukom, toda debele plasti masla, ki si ga je Stepinac nakopal z narodnim izdajstvom, ni mogel zakriti. Vajeni smo že kominformovskega, vatikanskega in italijansko-iredentističnega bombardiranja — pa nas zato tudi provokacija s Stepincem ne spravi iz ravnotežja. Naša pot je jasna — tudi z nedeljskimi občinskimi volitvami smo to dokazali — in na njej se znamo izogniti vsem takim preprekam, ki nam vzbujajo le še večji gnus do njihovih nastavljalcev.

rov volivcev, sestankov Fronte in izredno dobro obiskanih predvolilnih zborovanj zadnje dni pred 7. decembrom, vse je govorilo o izrednem zanimanju državljanov za nedeljske volitve. Ogromna udeležba na volitvah je pokazala, da se naši ljudje v večini zavedajo, za kaj v bistvu gre. Zato so bile volitve 7. decembra v resnici tudi zunanji izraz naše predanosti borbi za napredek in boljše, lepše bodočnost naših narodov, za svetlo prihodnost našega delovnega človeka.

Cepprav je ponoči in zjutraj na dan volitev marsikje snežilo, hud mraz pa dajal sliko že kar prave zime, čeprav veliko prezgodnje, so se v številnih krajih pojavili prvi volivci že pred pol peto uro pred volišči.

»Saj smo se vendar zmenili, da bomo tekmovali!« so priganjali v Zabji vasi nestrpni volivci komisijo, ki je ob 4.30 začela odklepati volišče — do pol sedme pa je že volilo nad 120 ljudi. Pravcati naval je bil od zgodnjega jutra do poznih dopoldanskih ur na volišču v Straži, ki je napovedala tekmovalje vsem občanom v okraju, in ves dan tudi — vodila tako po udeležbi kot veselem razpoloženju med volivci. Že kmalu po deveti uri je v Straži volilo nad 80 % volilnih upravičencev, pred drugo uro pa so se že postavili z 98,5 %!

»Samo 14 bo menda takih volivcev, ki raje poslušajo farovž kakor glas

Novo mesto: 99,55 %

Zivahen vrvež, ki je vladal na vseh 24 voliščih Novega mesta, je obetal od 6. ure dalje lepe rezultate. Tekmovalje, ki ga je Črnomlju, Kočevju in Metliki napovedal Mestni odbor OF, je zajelo vse volivce. Že v soboto so volilne komisije s pomočjo frontovcev okrasile volišča, tako da je imela komisija v nedeljo precej dela, da je objektivno ocenila lepoto stran naših volišč. Že takoj ob šestih so na mnogih voliščih volili ljudje, ki so morali po opravljeni državljanski dolžnosti odpotovati, še več pa je bilo takih, ki so z zgodnjimi volitvami v resnici tekmovali. Vse do desetih naval volivcev ni pojenjal, odstotki udeležbe pa so na nekaterih volilnih enotah narasli že do desete ure na 90 in več. Pred enajsto uro so prve štiri volilne enote že zaključile volitve s stoodstotno udeležbo. Do dveh popoldne je v mestu volilo nad 98 odstotkov vseh volilnih upravičencev, v popoldanskih urah pa so prišli volit še nekateri zamudniki. Zaradi redkih izjem — našli smo jih lahko na prstih obeh rok! — nekatere volilne komisije niso mogle zaključiti volitev prej kot ob sedmih zvečer. Med »izjemami« je tudi Roza Vidmar, mizarjeva žena iz Sokolske ulice št. 4, ki je dejala članom volilne komisije, ko so jo opozorili na njeno državljansko dolžnost, da »nima za kaj voliti«. Čudno, da Vidmarjeva pozabila na pokojnino, ki jo prejema njen mož od države, na lepe zaslužke, ki jih ima poleg pokojnine kot mizar, in na službo hčerke — vse to ji, kot kaže, ni nič vredno, da bi na dan volitev pokazala tudi na zunan, da ni v vrstah ljudskih sovražnikov. Nekaj takih oseb je krivih, da partizansko Novo mesto ni doseglo v nedeljo 100 % pri volitvah — seveda pa jih na drugi strani prav njihova siromašna malostevilstvo kaže v pravi luči.

ZIVINOREJCI!

Udeležite se živinorejskega zborovanja, ki bo v nedeljo, 14. decembra ob 9. uri v Domu sindikatov v Novem mestu

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA

AKTIVISTI POLJANSKE DOLINE tovarišu Borisu Kidriču

Z zadnjega predvolilnega zborovanja v Predgradu so aktivisti Poljanske doline poslali tovarišu Borisu Kidriču naslednjo pozdravno brzojavko:

»Aktivisti množičnih organizacij iz Poljanske doline, okraj Črnomelj, zbrani na predvolilnem zborovanju v Predgradu, smo pred nedavnim sprejeli žalostno vest o Vaši nenadni bolezn, ki nam je globoko presunila srca. Ves čas, odkar ste se morali ločiti od svojega velikega ustvarjalnega dela in se podrediti bolezni, skrbno zasledujemo Vaše zdravstveno stanje ter vam želimo skorajšnje okrevanje.

Pri reševanju naših dnevnih nalog se vsak čas zavedamo Vaših velikih zaslug za dvig in napredek našega gospodarstva v času NOV, kakor tudi po osvoboditvi pri graditvi socializma.

Obljubljamo vam, da bomo v naše predvolilno delo in vse ostalo delo vložili vse naše sile v korist skupnih naporov vseh naših narodov!«

ljudstva,« so ugotavljali člani volilnih komisij v straški občini.

Nihče se ni čudil na okrajni volilni komisiji v Novem mestu, ko so kmalu po 8. uri javili iz partizanskih Drganjih sel, da so volitve — prvi v okraju! — že pred 8. uro zjutraj zaključili s stoodstotno udeležbo! Partizani in aktivisti Drganjih sel dobro vedo, da so bile nedeljske volitve naših novih občinskih in okrajnih vodstev predvsem tudi dogodek mednarodnega pomena. Glasovi, ki so jih zavedni doljenjski ljudje dajali najboljšim kandidatom Fronte, so bili od prvega do zadnjega manifestacija naše enotnosti in velike volje, da bomo žrtvovali za boljše bodočnost delovnega človeka vse naše zmožnosti in vso pripravljenost, da si zgradimo srečno in bogato domovino. Nismo pozabili besed maršala Tita iz Dolenjskih Toplic, da je bratstvo naših narodov največje jamstvo naše nadaljnje graditve in moči! In kakor je bil topliški zbor slovenskih brigad naš veliki praznik v septembru, tako so decembrske volitve naša velika zmaga in veličastna manifestacija socialistične zavesti naših delovnih ljudi. Potrdile so neomajno enotnost našega ljudstva, njegovo velikansko zaupanje v Zvezo komunistov in Osvobodilno fronto. Delavci, kmetje in ljudska inteligenca so v nedeljo s svojo udeležbo na volitvah dokazali vsemu svetu, da bomo šli po poti, na katero smo pod vodstvom Partije, združeni v vrstah OF, stopili leta 1941, neomajno naprej do končne zmage!

Ljudstvo Dolenjske je v nedeljo ponovno izreklo svojo voljo: vse za socializem! Velikansko navdušenje množice, kakršnega nismo zdaj opazili na volitvah v zadnjih letih, ki ga sneg, burja

in meteži niso mogli niti najmanj ovirati, je mimogrede pomedlo s tistimi bednimi in revnimi ostanki reakcionarnih vaških mogotcev, podreptikov vafikanskih hlapcev in ostalih večnih nergačev in strahopetcev, ki so z izmikanjem pred državljansko dolžnostjo hoteli tudi tokrat škodovati poteku vo-

litev in ugledu naše države. Naše nezadržane poti naprej take kaplje v morju jeklene volje naših delovnih ljudi ne bodo ustavljale. V nedeljo smo povedali vsemu svetu:

S TITOM NAPREJ V SOCIALIZEM!

Taki so bili nedeljski volilni rezultati

Okraj Kočevje: Od 21.461 volilnih upravičencev je bilo 13,32 % upravičeno odsotnih, volilo pa je 17.995 prisotnih volivcev ali 96,74 %.

Okraj Črnomelj: Od 15.783 volilnih upravičencev je bilo 14,04 % upravičeno odsotnih, volilo pa je 12.495 prisotnih volivcev ali 92,01 %.

Okraj Novo mesto: Od 42.043 volilnih upravičencev je bilo 14,43 % upravičeno odsotnih, volilo pa je 32.425 prisotnih volivcev ali 90,14 %.

ZMAGA V PARTIZANSKEM KOČEVSKEM ROGU

Navsezgodaj so se začeli v nedeljo zjutraj zgrinjati volivci kočevskega okraja pred volišča. Tekmovalne napovedi številnih občin med seboj, odborov OF in medmestno tekmovalje Novega mesta s Kočevjem, Črnomljem in Metliko, vse to je razgibalo volivce, ki so z volitvami novih občinskih odborov in okrajnih zborov ponovno potrdili svojo državljansko zavest. V mnogih krajih so bile zgodaj zjutraj budnice, v Kočevju pa je igrala rudarska godba. Že pred sedmo uro so se zbirali pred volišči prebivalci, na Po-

lomu pa so volišče odprli na splošno željo ljudstva že ob štirih zjutraj ter ob 7.10 zaključili volitve s stoodstotno udeležbo.

Med prvimi so v okraju zaključili volitve tudi v Cvišlarih pri Kočevju, prav tako Oneku in Ferdrengu. Med seboj so tekmovali tudi delovni kolektivi državnih posestev in že ob osmih zaključili volitve s stoodstotno udeležbo. V znanih partizanskih občinah Kočevska Reka, Draga in Mozelj so do devete ure volili vsi državljani, prav tako tudi v mnogih drugih volilnih enotah. Zlasti so se pri nedeljskih volitvah postavili Dolga vas, Livold, Stari log, Onek, Klinja vas in Osilnica, kjer so bile predvolilne priprave posebno vestne in so zajele vse volivce. Zlasti so se postavili tudi volivci Kočevja, predvsem kočevski rudarji. V Loškem potoku se je najbolj izkazala vas Travnik, kjer so šli frontovci in mladinci s harmoniko in zastavo v sprejodu po sosednih vaseh.

Do 15. ure je bila najslabša občina Dobrepolje, ki je imela le 51 % udeležbe, v zgodnjih popoldanskih urah pa se s posebnimi uspehi tudi niso mogle postaviti občine Velike Lašče in Dolenja vas. Zaradi slabih vremenskih razmer so bile kurirske zveze iz oddaljenejših krajev precej otežkočene.

SLAVNOSTNO RAZPOLOŽENJE V BELI KRAJINI

Navzlic snegu in burji je bila tudi Bela krajina že navsezgodaj v slavnostnem razpoloženju. V Metliki in Predgradu sta godbi igrali budnice, v Predgradu pa so dopoldne odprli tudi drugi zadrugi dom v okraju. Že pred sedmo uro so se ljudje zbirali v gručah pred volišči, da bi čimprej opravili svojo državljansko dolžnost. V Gradacu so prišli volivci na volišča s harmoniko. Velika udeležba je bila v vseh znanih partizanskih krajih, posebno slavnostno pa je bilo razpoloženje v Črnomlju in Metliki, kjer so bila vsa volišča prav okusno okrašena. Že v dopoldanskih urah je dosegla udeležba v teh krajih nad 80 odstotkov, nad 30 vasi pa je volitve zaključilo s stoodstotno udeležbo. Med prvimi, ki so v celoti volili, so bili tudi kanjarski rudarji.

Do 15. ure popoldne je bila splošna udeležba na voliščih 90-odstotna, iz mnogih volišč pa so manjkala še številna poročila, ki so šele proti večeru prišla v roke okrajni volilni komisiji.

KONGRES LJUDSKE FRONTE JUGOSLAVIJE BO 22. FEBRUARJA

Zvezni odbor Ljudske fronte je imel pred dnevi sejo, na kateri je sklenil, da bo 22. februarja 1953 v Beogradu IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Dnevni red kongresa bo naslednji:

1. O delu Ljudske fronte Jugoslavije in bodočih nalogah — poroča Edvard Kardelj;
2. poročilo nadzornega odbora;
3. predlog statuta;
4. predlog programa in resolucije;
5. volitve odbora Ljudske fronte Jugoslavije.

Na vsakih 4000 članov Ljudske fronte bo izvoljen en delegat za kongres. Glavni odbori republiške Ljudske fronte bodo glede na število članov Ljudske fronte določili, koliko delegatov bodo volili posamezni okraji in občine. Volitve delegatov naj bi bile zaključene najpozneje do 1. februarja. Delegati bodo voljeni s tajnim glasovanjem.

Vremenska napoved

za čas od 11. do 21. decembra
Mraz s pogostimi snežnimi padavinami; po 13. decembru osterjši mraz.

Zgodnja zima nas je obiskala — že od 3. decembra dalje na Dolenjskem vsak dan po malem sneži...

Zbor II. grupe odredov v Litiji

Priljubljeni odbor za proslavo II. grupe odredov vabi vse borce partizanskih brigad in aktiviste k svečanostim, ki so povezane s I. zborom borcev II. grupe odredov v Litiji. 13. decembra 1952 bo v dvorani sindikalnega doma Predkornice v Litiji ob 20. uri slavnostna akademija, 14. decembra ob 9. uri svečana seja MLO Litija in proglasitev občinskega praznika, ob 10. uri pa bo slavnosten sprejem partizanskih patrol, predaja zastav II. grupe odredov, nato pa govor generalpodpolkovnika tovariša Dušana Kvedra — Tomaža. V gimnazijskih prostorih v Litiji je od 7. do 14. decembra partizanska razstava.

Udeležite se proslav in prireditev ob I. zboru borcev II. grupe odredov

v Litiji, počastite spomin padlih herojev in junakov narodnoosvobodilne vojne!

POPUST NA ŽELEZNICI ZA UDELEŽENCE ZBORA DRUGE GRUPE ODREDOV

Za proslavo zbora druge grupe odredov, ki bo 14. decembra v Litiji, je na železnici od 10. do 18. decembra za vse vlake 50 % popust.

Iz Jesenic, Ljubljane, Novega mesta in Maribora bodo v nedeljo 14. decembra vozili posebni vlaki. Za te vlake velja 75 % popust.

Udeleženci proslave naj kupijo na odhodni postaji obrazec K 13 in celo vozno karto. Obrazec morajo dati zignosati v Litiji. Z isto karto imajo potem brezplačen povratek.

Železniške postaje in krajevni odbori Zveze borcev vam bodo dali natančnejša pojasnila. Obiščite v nedeljo 14. decembra Litijo!

ŽEPNI KOLEDARČEK »DOLENJSKEGA LISTA« ZA LETO 1953

Na željo nekaterih naročnikov našega tednika sporočamo, da bomo tudi letos priložili vsem našim naročnikom žepni koledarček za leto 1953 v 52. (zadnji) letošnji številki »Dolenjskega lista«, ki bo izšla v torek, 30. decembra. V tej številki bodo vsi naročniki prejeli tudi čekovne položnice, tako da bodo lahko pravočasno vplačali bodisi celoletno, pol- ali vsaj četrtletno naročnino za leto 1953 in s tem sodelovali v velikem nagradnem žrebanju, ki ga bomo priredili konec januarja za vse stare in nove naročnike našega lista.

Alojz Prosen, Dob 40

Nedeljske volitve - manifestacija naše enotnosti

BELE VRANE

Pojavljali so se seveda tudi poizkusi »opozicije«. V prvi vrsti so med njimi, ki so se volitvam umaknili v zidanice in si tam utapljali žalost za »starimi, dobrimi« časi v šmarnici in vinu, nekdanji vaški motgotci. Le-ti so tupatam poslali po kostanj v žerjavico svoje druge garniture — skrite v obleke »na verski podlagi«. Zal jim je v nekaterih krajih naselil ta in oni, ki bi imel veliko več interesa na dobro sestavljenem občinskem odboru, kot pa da živi v senci milosti in beračenja pri bogatem kmetu. Seveda kar posebnega tudi pri teh volitvah ostanki reakcije niso predstavljali — razen v nekaterih že znanih predelih, kjer se napredek bori s starim svetom in zakoreninjenimi predsodki, pa z ostanki bele garde in njenih skritih privržencev, pa tudi nekaterih zaslepljenec.

Da se je topliški župnik odpeljal »na izlet« s kuharico in še nekom ter tako odtegnil volilnemu odstotku v Toplicah zgodnejši boljši uspeh, nas prav nič ne čudi. Volitvam se je umaknila tudi Jerebova, žena premogarja novomeške kurilnice, ki pred vsakimi volitvami nekam »pobegne«, samo da ji ne bi bilo treba na volišče. Je edina, ki je manjkala na volitvah svoje enote in ena izmed tistih, ki so odjedli Novemu mestu manjkajočih 45 stotink enega odstotka za popolno zmago. Podobna je Mikičevi, ženi tekstilnega tehnika v Novem mestu, ki prav tako ni hotela

na volišče. Tem podajata roke Kostrevec Jože in njegova žena s Hlebsaka št. 5, ki sta pred volitvami zbežala z doma, stari materi Jožefi Strupeh pa naročila, da ne sme na volišče, ker »so davki previloki...«

Kapljice — ki so se izgubile v morju — in ki ne predstavljajo in ne pomenijo ničesar!

V slavolokih in mlajih navzlic snegu in burji...

Dolinske kraje okoli Škocjana in Sentjerneja je tokrat spet posekala Suha krajina. Udeležba na volitvah je bila v suhokranjskem predelu boljša kakor v šentjernejskem in škocjanskem, volišča pa so bila tudi lepše okrašena. Posebno so se postavili Suhokranjci z mlaji in slavoloki. 11 slavolokov in 22 mlajev so našli člani volilnih komisij v Suhi krajini, dvomimo pa, če so upoštevali vse. V Brezovcu dolu je stalo pet mlajev, v Ambursu, kjer so imeli na predvečer volitev kres, zjutraj pa budnico, je stal lep slavolok, na Korinju so postavili dva mlaja in slavolok, v Zagradcu so stali štirje mlaji in slavolok, v Žužemberku dva mlaja itd. Nad 30 metrov visoki mlaji so govorili, da ljudstvo z volitvami praznuje! V Ratju je 25 metrov visok mlaj oznanjal, da volijo svoje zastopnike. Navzlic snegu in burji so čakali Suhokranjci pred volišči in živahno razpravljali o kandidatih.

pol 5. uri zjutraj je v Koritih volila Marija Jarc iz Vrbovca, med prvimi pa so bile do pol šeste tudi Marija Mohorčič in Franciška Smolič iz Vrbovca.

Do sedmih zjutraj so volili v Črnomlju vsi člani invalidske organizacije. Iz vseh krajev Dolenjske prihajajo poročila, ki govorijo o zgodnji in stoddostni udeležbi invalidov na volitvah. V Mokronogu, kjer so bila volišča lepo okrašena, so vsi invalidi volili do pol osmih zjutraj. V Rakovniku in Zagradcu so invalidi med prvimi opravili državljansko dolžnost. Terezija Strumbelj, stara 80 let, je šla z Vinkovega vrha v dvorski občini na volišče že zgodaj zjutraj, na poti pa je omagala. Na vsak način je hotela voliti, vendar so jo morali odpeljati domov. Lep primer zavednosti kmečke ženske, ki je podoben tistemu žužemberškemu invalidu, ki so ga volivci prinesli na volišče, samo da je lahko izpolnil svojo dolžnost.

»Če sem bil prvi borec narodno-osvobodilne vojske na šmarjškem sektorju, hočem biti prvi tudi na volišču!« je s ponosom dejal Albin Beretič v Šmarjeti in prvi volil.

Velika udeležba žena in mladine

Poročilo iz kočevskega, novomeškega okraja in Bele krajine govore na mnogih mestih o organiziranih prihodih mladine in žena na volišča. Na Dobriču so mladinci priredili budnico že ob štirih zjutraj. V Otočcu, kjer je do sedmih zjutraj volilo že 40% volivcev, je mladina prišla na volišče z zastavo in harmoniko ter prepevala partizanske pesmi. Prav tako je bilo razpoloženje v Straži, na volišču v Šmarjeti in v Mokronogu, kjer so začeli z volitvami ob petih zjutraj. Vsa mokronoška volišča so tekmovala med seboj, tako da je bila na vseh voliščih v prvih jutranjih urah kar gneča. Razpoloženje je dvigalo kakor v Metliki tudi v Mokronogu godba. Na Rakovniku je bilo ob pol sedmih vse pripravljeno za volitve. V Trebnjem so se postavili med prvimi gasilci, ki so prišli na volišče ob šestih (razen dveh). Hudejčani — člani OF — so volili vsi že ob šestih zjutraj. Na Trebelnem so začeli voliti ob sedmih zjutraj. Volišča so bila lepo okrašena. Iz oddaljenejših vasi je bila težava s poročili zaradi snega in slabih potoč. Žene, članice sekcije žena v Straži, so med prvimi v okraju stoddostno volile in pripomogle k lepi zmagi svojega kraja.

»Zaključili smo volitve s popolno udeležbo...«

Na okrajnih volilnih komisijah so peli telefoni ves dan. Važno delo so ta dan opravili telefonisti in kurirji. V mnogih vaseh, kjer so zaradi snega kolesarji odpovedali, so nastopili službo konjeniki, marsikje pa je moral kurir na pot kakor v letih NOB — peš, saj je bila ta zveza z najbolj oddaljenimi vasi pravzaprav edina, ki ni odpovedala...

Kmalu potem, ko so v novomeškem okraju iz Drganjih sel sporočili, da je volila vsa vasa, so se začeli vrstiti take in podobne vesti iz Dvora, Straže, Zg. Lakenc pri Mokronogu, volišče Novega mesta, s Straže, z Dobrave, Lisca, Vinkovega vrha, Soteske, Jugorja, Dol. Toplice itd. itd.

Takih poročil je bilo sevega ogromno in žal ne moremo vseh objaviti. Prišla so — čeprav ponekod šele pozno ponoči — tudi iz Razborja pri Čatežu, vasi, ki je bila leta 1943 požgana. Vsi volivci do zadnjega so izpolnili svojo

dolžnost! Gorenja vas - Golek, Skovec pri Veliki Loki, Krtina in druge vasi so volile stoddostno. Dvor, Dol in Gornji Kot, Skopice, Jama, Podgozd, Lašče, Sred. Lipovec in še in še — sama znana imena, ki tudi tokrat niso zatajila svoje časti. V Mirni peči so volili vsi volivci. V Biški vasi, koder je včasih volilo je 30 odstotkov prebivalcev, so v nedeljo popoldne čakali na volišču samo še tri volivce... Ljudstvo je spregledalo in pozna svojo pot.

S 5. seje OLO Novo mesto

V sredo, 3. decembra 1952 je bila 5. redna seja okrajnega ljudskega odbora Novo mesto, zadnja pred potekom mandatne dobe dosedanjega OLO. Seja, na kateri so bili tudi ljudski poslanci narodni heroj Jože Borštnar, Franc Kresc-Coban, Franc Kolar, zastopnik garnizije JLA major Nardin ter direktorji in upravniki večjih novomeških podjetij in tovarn, je bila zanimiva in zelo razgibana zaradi živahnega sodelovanja odbornikov v razpravljanju. Udeležilo se je 113 odbornikov, ki so z veliko pozornostjo poslušali obsežno poročilo predsednika OLO Viktorja Zupančiča.

O gospodarskem napredku okraja v zadnjih letih, predvsem pa v letu 1952, o komunalnem gospodarstvu, kmetijstvu, zadrugi, trgovini, gostinstvu, napredku industrijskih podjetij, o davčni politiki, elektrifikaciji in pod., o vsem tem je govorilo predsednikovo poročilo. O posameznih poglavjih poročila bo »Dolenjski list« pisal še v prihodnjih številkah, ker so nadvse zanimiva za primerjavo z delom OLO in z gospodarskim stanjem okraja v preteklih letih.

Številni odborniki, ki so posegli v razpravljanje, so dopolnili predsednikovo poročilo s podatki o delu posameznih občin, z uspehi v elektrifikaciji in pod. Ugotovili so velik napredek delavskih svetov v samoupravljanju in ustvarjenega dobička dela svojih rok lepe zneske posameznim občinam za dvig komunalnega gospodarstva, napeljavo elektrike, stanovanjske hiše in pod. Med ostalimi je odbornik Rajer iz Straže poudaril, da si mora odborniki ljudske oblasti nenehno prizadevati, da razširijo svoje politično obzorje, vse naše delo pa moramo usmerjevati v stališča resničnega socialističnega čustvovanja. Nikdar ne pozabljamo na žrtve naših herojev in pridobitve NOB, ki nam omogočajo, da gradimo vse to, za kar so žrtvovali življenja naši najboljši borci. — Posebno zanimiv je bil obsežen pregled odbornika Staneta Smida o komunalnem gospodarstvu v okraju, za katerega je bilo izdanih nad 108 milijonov dinarjev, najvišja vsota v vseh letih po osvoboditvi.

Kratke vesti

USTAVNI ZAKON PREDVIDEVA PREČEJŠNJE SPREMEMBE V ZVEZHNIH IN REPUBLIŠKIH ORGANIH OBLASTI

Pred kratkim je bil objavljen osnutek ustavnega zakona. Ta osnutek predvideva, da bo odpravljena vlada, oblastvene funkcije pa bo prevzel zvezni izvršni svet. Posebna zanimivost osnutka je uvedba funkcije predsednika republike. Osnutek je bil sedaj predložen v javno razpravo. Vsak državljan in vse družbene organizacije imajo pravico dati pripombe k osnutku. Zvezna skupščina bo o ustavnem zakonu predvidoma razpravljala januarja prihodnjega leta.

VOLITVE V OBČINSKE ODBORE

V nedeljo so bile volitve v občinske odbore ne samo v Sloveniji, pač pa tudi v Srbiji, Hrvatski ter Bosni in Hercegovini. Po dosedanjih podatkih je bila povsod zelo lepa volilna udeležba. V Sloveniji je bilo izvoljenih 7872 odbornikov in sicer 1142 v okrajne oz. mestne ljudske odbore, 6730 pa v občinske ljudske odbore. Povprečna volilna udeležba je bila 95,86 %. Najbolj se je pri volitvah izkazal Maribor, kjer je volilo 99,78 % prisotnih volivcev.

TUDI V CONI B TRŽASKEGA OZEMLJA SO VOLILI

V okrajne svete koprškega okraja je bilo izvoljenih 31 Slovencev in 19 Italijanov, v občinske odbore pa 136 Slovencev in 80 Italijanov. V koprskem okraju je glasovalo 95,09 % vpisanih volivcev, v bujskem pa celo 98,07 % vo-

livcev. Visoka volilna udeležba je najboljši odgovor tržaskim sovinitom in tistim v Italiji, ki vztrajno širijo glasove o preganjanju v coni B tržškega ozemlja.

MEDNARODNA FOTORAZSTAVA V LJUBLJANI

Ze dober teden je odprta v Ljubljani Mednarodna fotorazstava. Na njej razstavlja nad 100 amaterjev iz 37 držav. Doslej je obiskalo razstavo že nad 25.000 ljudi. Vse ljubitelje lepe fotografije obisk razstave prijetno preseneti.

Z ZBORI PROIZVAJALCEV SMO ZAKLJUČILI PRVI DEL VOLITEV

Do 3. decembra so v vsej Sloveniji končali tudi z volitvami v zore proizvajalcev. Skupno je bilo izvoljenih 673 ljudi, od tega 440 iz industrije.

SNEŽNI METEŽI PO VSEJ DRŽAVI

Pretekli teden so začeli divjati, posebno na jugu in vzhodu države, veliki snežni meteži. V Gorskem Kotarju so vse ceste tako zatrpale s snegom, da je skoraj ves promet ustavljen. Na Velebitu in sosednih vrhovih dinarskega gorstva je zapadlo po več metrov snega. Največ snega je zapadlo v srednji Bosni. Muhasta zima je sicer prinesla tudi nekaterim slov. krajem tanjšo ali debelejšo snežno odejo, toda še daleč ne tako izdatno kot v Bosni ali v Liki. Na Gorenjskem v dolinah ni snega, pač pa ga je v planinah zapadlo okoli 30 cm.

Prvi jugoslovanski kardinal — vojni zločinec

Nad 800 delavcev in nameščencev Novega mesta in bližnje okolice se je zbralo v četrtek, 4. decembra, popoldne v veliki dvorani Doma JLA na delavsko politično predvolilno zborovanje. V sprevidih z zastavami so prihajali naši delovni ljudje navzlic snegu in slabemu vremenu. Kolektiv opekarne Zalog je prišel na zborovanje peš iz Zaloga. V domu je bilo premalo prostora za vse, ki so se udeležili zadnjega predvolilnega množičnega zborovanja.

Na zborovanju je govoril tajnik Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije tov. Mavricij Borc o delavskih svetih in izvoljenih zborskih proizvajalcev, ki bodo zavzeli v našem družbenem življenju pomembno, odločujočo vlogo. Med drugim je govoril tudi o izdajalski in imperialistični politiki Vatikana in Moskve, ki vsak po svoji strani strežeta po življenju našim narodom. Poudaril je pomen v občinski in okrajne ljudske odbore ter pozval delovne ljudi, naj oddajo svoje glasove najpredanejšim borec za socializem. Za njim sta govorila še predsednik OSS tov. Ludvik Golob in Rudi Mraz, nato pa so z velikim navdušenjem pozdravili predlog, da se odpošlje zunanjemu ministrstvu FLRJ protestna resolucija proti zadnjemu izizvanju vatičanskih nasilnikov, v kateri je rečeno:

»Delavci in uslužbeni novomeških podjetij, zbrani na velikem manifestacijskem predvolilnem zborovanju v Novem mestu, najodločneje protestirajo proti najnovjši, skrajno izizvalni

gesti Vatikana nasproti naši državi in našim narodom. Imenovanje škofa Stepinca za kardinala smatramo za globoko preračunano sovražno dejanje Vatikana in blatenje ogromnih človeških žrtev naših narodov v času NOB, za katere nosi velik del krivde prav Stepinac. Za naše ljudi in za vse poštene ljudi na svetu, ki poznajo njegovo zločinsko delovanje med vojno, je Stepinac velik vojni zločinec, ker je odgovoren za pokolje stotisočev nedolžnih ljudi pri nas. Smatramo, da še tako debel škrlatni kardinalski plašč ne more zakriti z nedolžno krvjo svojega naroda oškropljenega vojnega zločina Stepinca. Visoki cerkveni krogi v Vatikanu so z imenovanjem Stepinca za kardinala ponovno dokazali, da odobravajo bratomorno klanje, ki so ga pri nas povzročili, odobravalni in tudi pri njem sodelovali posamezni najvišji cerkveni predstavniki v naši državi, med katerimi je na prvem mestu škof Stepinac.

Dobro vemo, kaj hoče s tem imenovanjem doseči Vatikan, in prav zato predlagamo naslovu, da najodločneje nastopi proti temu imenovanju. Če želi Vatikan imeti Stepinca za kardinala ali za celo za papeža, naj ga pokliče k sebi. Pri nas, med našimi ljudmi, ki so bili priča vseh zločinov Stepinca in ostalih zločincev, pa ni mesta za take »verske predstavnike«.

V imenu vseh delovnih ljudi Dolenjske:

OKRAJNI SINDIKALNI SVET V NOVEM MESTU

Pozdravite svojce v tujini z "Dolenjskim listom"! Naročite jim ga - hvaležni vam bodo za pozornost!

Sušmarji v obrti in njihov odnos do legalnih obrtnikov in do skupnosti

Vprašanje sušmarjev v obrti postaja iz dneva v dan bolj pereče. Sušmarstvo postaja že problem, ki ga je treba čimprej rešiti v korist legalnih obrtnikov, pa tudi v korist države. Ne le da sušmarji odjedajo kruh legalnim obrtnikom, tudi do skupnosti nimajo nikakih odnosov, saj jim gre samo za postranski zaslužek in dobiček, ki jim čisti in neokrnjen ostane v žepu, medtem pa mora legalni obrtnik odvajati prilično visoke davke na dohodek in davek na promet proizvodov, če ima pomočnike, še 45-odstotno akumulacijo, če zaposluje vajuje, pa ima še z njimi gotove stroške. Velika večina sušmarjev sploh ni obdavčena. Zato ni nič čudno, da delajo sušmarji svojim »strankam« mnogo ceneje, kot more to legalen obrtnik. Celo tako predrzni so sušmarji, da si vzamejo vajuje v uk, katerih seveda nimajo in ne morejo imeti nikjer prijavljenih, in tako prav načrtno vzgajajo nove kadre sušmarjev. Kakšnih nesramnosti so sušmarji zmogni nasproti legalnim obrtnikom, dovolj jasno pove tudi tale primer:

V Otočcu ob Krki (St. Peter pri Novem mestu) je bil pred časom sestanek obrtnikov, na katerem so ob navzočnosti predsednika OBLO razpravljali o razbitju IV. akontacije, ker se jim je prvotna odmera ni zdela dobra. Tu je prišlo na dnevni red tudi sušmarstvo, ki je v kraju samem in okolici precej razpaseno, zlasti v šiviljski stroki. Navzoči obrtniki so bili mnenja, naj se jim davčna odmera zniža in naj se na ta račun obdavči vse tamošnje sušmarje, katere so navedli po imenih. Prvenstveno pa so zahtevali, da je treba vsem tamošnjim sušmarjem prepričati njih protizakonito delo, ker je legalnih obrtnikov že toliko, da lahko zadostne potrebam prebivalstva. Za to

so seveda zvedeli sušmarji, ki so v svoji užaljenosti zrasli, kot da so oni tisti, ki se jim godi krivica, ne pa legalni obrtniki, ki plačujejo davke in druge obrtniške davke. Nekdo — kaže, da je bila to ženska — je poslal tamošnji legalni šivilji, ki je na sestanku zavzela edino pravilno stališče proti sušmarjem, sramotilno razglednico z naslednjo vsebino:

»V imenu vseh prizadetih sušmark ti izrekamo iskreno sožalje in se ti prav priščno zahvalujemo za tvoj izobražen in nežen postopek. Ko pridemo skupaj, bomo masno obračunali tako, da bo tvoj jezik v bodoče kračji. Sušmarka.«

Mislím, da je tu vsak komentar odveč. Zahtevamo, da naša obrtna oblast podvzame skrajne mere v vprašanju zatiranja sušmarstva. Tu je treba radikalnega in resničnega »nežnega« postopka proti takim ljudem, ki so zmogni tako sramotiti legalnega obrtnika in mu celo groziti. Kaj smo res že tako daleč, da se bo moral legalen obrtnik bati sušmarja, ki ni dal državi niti fیکا od svojega dobička, marveč ga je lepo spravil v lasten žep, da ga ta lepega večera nekje pričaka in lopne po glavi? Pa še to: Sramotenje, ki so ga iznesli sušmarji na odprti razglednici, ni le sramotenje dotične obrtnice, marveč vseh legalnih obrtnikov, je javno blatenje naše ljudske oblasti, ki izdaja obrtna dovoljenja, podpira in spremlja delo legalnih obrtnikov in zasleduje sušmarje, je pa tudi posmeh obrtni zbornici kot obrtniški organizaciji. Zato bo prav, če se bodo za stvar resno pozanimali organi javne varnosti, izsledili sušmarje oziroma pisca sramotilne karte, in ga poučili, kaj je prav in kaj ne.

Kaj predvideva perspektivni plan novomeškega okraja

V popoldanskem nadaljevanju se je vzbudil izredno zanimanje predlog okrajnega perspektivnega plana javnih del za leta 1953—1955, ki ga je podal Lovro Grden, predsednik gospodarskega sveta na OLO. Dosedanji okrajni ljudski odbor je s predlogom bodočih del pripravil novemu okrajnemu zboru obsežen delovni načrt, ki pomeni začetek odpravljanja dolenjske gospodarske zaostalosti. O perspektivnem načrtu bomo v našem listu še pisali, danes pa podajamo njegove glavne postavke.

V okraju je med ostalim predvidena gradnja tovarne viskoze (umetnih vlaken). Glavna surovina — bukovina, les sploh, premog, voda in električna energija (v načrtu je gradnja velikih hidroelektrarn na Savi pri Krškem!) — vse to je na Dolenjskem. Delovne sile imamo v izobilju (saj n. pr. nenehoma pišemo in govorimo o Suhi krajini. Podgorju itd.), za izpremembo socialnega sestava prebivalstva na Dolenjskem pa je tak večji industrijski obrat nujna potreba in edini izhod iz dosedanje zaostalosti.

V Kandiji tik mesta bo že v letu 1953 zrasla tovarna za predelavo mleka, opremljena s stroji iz pomoči UNICEF. Tovarna, ki bo predelala lahko na dan do 20.000 litrov mleka, bo mleko predvsem pasterizirala, predelovala pa ga bo tudi v surovo maslo. Seveda bo s tem v zvezi takoj treba ukreniti vse potrebno, da se bo dvignila molznost dolenjskih krav, ki so zdaj med najslabšimi v republik. Odpraviti bo treba zakotne plemenjake, urediti postajo za umetno osemenjevanje na Grmu ter urediti delo plemenilnih postaj pri zadrugah in drž. posestvih. — Posebno skrb predvideva perspektivni plan živinoreji kot glavni gospodarski panogi dolenjskega kmeta. Prirediti bo treba vrsto živinorejskih razstav, uvesti mletsko kontrolo v zadruge, izločiti vso klavno živino in jo nadomestiti s plemenskimi pasmaj. Skodljivo prekupevanje z govedom občutno kvari že dosežene uspehe in ga bo treba omejati. Urediti bo treba vaške gmajne, na katerih so legla metljivosti. Urediti bo treba prav tako vprašanje konjačij in ostale

probleme živinoreje. OLO bo zato osnoval fond za napredek živinoreje, v katerega bodo prispevale vse klavnice, obrati za predelavo mesa in mlekarne.

V načrtu je med drugim tudi gradnja večjega obrata za predelavo mesa. Znano je, da izvaža Dolenjska precej živine, ki pa med potjo občutno pada na klavnosti in s tem izgublja na vrednosti (poleg tega, da gredo okraju v izgubo vse devize, ki jih dobe drugi prekupevalci z izvozom). Zgrajena bo nadalje moderna vinska klet, obnovitvena postaja za vinogradništvo in sadjarstvo naših vinogradov in sadovnjakov. Ureditve matičnjaka, plantažnih sadovnjakov na področju Klevčeva, Brezovice, Orehovice, Brusnice, Male Loke, Mirne in Birčne vasi itd. so nadaljnje naloge za dvig dolenjskega naravstva in sadjarstva. Urejene bodo nadalje sortne poizkusne postaje za ugotavljanje najdonosnejših in najprikladnejših sort v poljedelstvu. Za kmetijstvo bo nabavljenih med ostalim še 20 traktorjev z vsemi priključki, 5 Unimogov, 15 novih mlatilnic, ročni motorni stroji itd.

Nadaljevala se bodo tudi elektrifikacijska dela pod Gorjanci, v dobriškem področju, Trebeljno-Cešnjice, Mirna vas, Sela-Sumbrk, Zagorica-Bič, Kamence, Zbure, Zalovče in še nekateri drugi kraji bodo dobili elektriko luč. Več cest bo novo zgrajenih oziroma dograjenih. Vso pomoč bo nudil OLO nadaljnji obnovi krajev, porušeni v letih NOB, predvsem pa bo pomagal Mokronogu in Žužemberku. Gradnji stanovanj bodo delovni kolektivi tovarn in podjetij posvetili prav posebno pozornost predvsem v Novem mestu, Straži, Dol. Toplicah in drugje. Perspektivni plan obsega nadalje naloge obrti, trgovine, gostinstva in turizma. Ze na seji OLO so ga odborniki dopolnili s tehničnimi predlogi, običine pa ga bodo s sodelovanjem svojih volivcev in svojih podjetij lahko še razširile, seveda v okviru razpoložljivih sredstev. Pametno gospodarjenje občinskih ljudskih odborov bo zato posej še bolj kakor dozdaj glavni vir nenehnega dviganja življenjske ravni delovnega ljudstva.

Herojska pot II. grupe odredov

Decembra 1941. leta sta komandant Stane in komisar Tomaž formirala II. štajerski bataljon iz molniške, stiške in mokronoške čete. Bataljon je krenil po nalogu Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet v pomoč partizanskim edinicam na štajersko, kjer je bil največji pritisk Nemcev. Na tem pohodu se je bataljon spoprijel z nemškimi edinicami iz Litije, kjer je zmagal na Libergu 25. decembra 1941. Takoj po tej zmagi je krenil bataljon na Primskovo, kjer se je spoprijel z italijanskimi edinicami in tudi iz te borbe odšel kot zmagovalec. Bataljonu se je 5. januarja 1942 priključila grosupeljska četa. V noči od 6. na 7. januar je napadel bataljon postojanko na Turjaku in od tu odšel na Pugled, kjer je prežimil. Ko se je umaknil sneg prvem spomladanskim dnem, je po borbi na Pugledu 23. marca 1942 odšel bataljon na sektor Muljava. Ker se je tu močivo stalno jačalo, sta se formirala dva bataljona, in sicer Marokov in Ristov bataljon, štab bataljona pa se je preimenoval 5. aprila 1942 v Štab I. slovenske partizanske brigade. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet pa je v tem času izdalo povelje, naj se štab II. štajerskega bataljona preimenuje v štab II. grupe odredov, 1. maja 1942 se je tako formirala II. grupa odredov, ki je imela že tri bataljone. Najvažnejše naloge II. grupe odredov so bile: mobilizacija fantov in mož, zbiranje orožja, politična vzgoja med ljudstvom in ustanavljanje odborov Osvobodilne fronte kot prvih nosilcev ljudske oblasti. Te naloge je II. grupa odredov častno opravila, saj je bilo 1. maja v II. grupi odredov že več kot 500 borcev, ki so bili oboroženi s 24 strojnicami, dvema težkima strojnicama in puškami.

19. maja 1942 so krenili štirje bataljoni II. grupe odredov s Police proti Jevnici, kjer so se na Jančah spopadli z močnimi edinicami nemške vojske in policije. V tej borbi je padlo okrog 400 Nemcev, medtem ko je imela II. grupa odredov 13 mrtvih. Zapolnila je tudi mnogo važnega orožja. Potem je grupa krenila nazaj na stare položaje v okolici Muljave in nadaljevala z nalogami, ki jih je opravljala že pred pohodom na Štajersko.

Od 6. do 11. junija je 6000 Italijanov prodiralo iz Žužemberka in Stične z namenom, da bi uničili edince II. grupe in hkrati odvzeli partizanom osvobojeno ozemlja. Italijani pa so doživeli poraz, na bojišču je obležalo več kot 400 Italijanov, partizani pa so imeli štiri mrtve. 20. junija so krenili štirje bataljoni II. grupe odredov na pohod čez Gorenjsko, kjer je glavno poveljstvo odredilo, naj II. grupa odredov skupaj s prvo grupo odredov osvobodi teritorij na Gorenjskem. II. grupa je šla prek Turjaka na Sv. Vid do Stare žage pri Vrhniki. 28. junija je napadel Zdravkov bataljon vlak, ki je vozil iz Borovnice proti Verdu. Ta bataljon je rešil pri tem napadu na vlak več kot 300 internirancev. Bataljoni so potem nadaljevali pohod čez železnico v Polhograjske Dolomite, kjer so imeli 30. junija borbo z Italijani, ki so pritiskali iz Polhovke Gradca in Vrhnike. 1. julija so šli vsi štirje bataljoni čez mejo, ki jo je zasedlo okoli 3000 vojakov nemške policije. Skozi to zasedo se je prebil samo Jankotov bataljon, medtem ko so ostali trije bataljoni prešli mejo šele po treh dneh. Vsi bataljoni so se potem združili na Gabrški gori, kjer je bila 14. julija velika borba dveh bataljonov II. grupe, medtem ko je Jankotov bataljon napadel Luče.

Edince II. grupe odredov so skupaj z gorenjskimi edinicami rušile mostove, zasekavale ceste, postavljale stalne zasede in izvršile partizanski manever

v Selški in Poljanski dolini. V času nemške ofenzive na Blegas se je II. grupa odredov umaknila na Jelovico in odtod napadala nemške edince v hrbet. Iz te ofenzive se je Simonov bataljon, ki je napadal z Mohorja, umaknil in šel čez Naklo in Predvor proti Kravcu, kjer je naletel pod Kravcem na močno nemško zasedo, utrpel nekaj izgub ter nadaljeval pot v Kamniško Bistrico. Od tu je po spopadu z Nemci nadaljeval pot čez Konja, Veliko planino, Menino planino na Dobrovlje, kjer se je združil s Savinjskim bataljonom. Kranjčev bataljon pa se je zapletel v borbah na Jelovici s 15.000 Nemci in se po štirih dneh prebil iz obročev ter šel preko doline Save na Karavanke, prebil zasedo na cesti pri Sv. Ani in nadaljeval pohod čez Košuto na Slovensko Koroško. Nad Apačami pri Galiciji se je spopadel z SS-oddelki. Pri tem spopadu so imeli Nemci velike izgube, bataljon pa je zaplenil precej orožja. Dne 26. avgusta 1942 sta padla na tem mestu prva dva slovenska partizana. Bataljon je nadaljeval pohod čez Mozirsko planino na Pohorje. Ta bataljon je bil v letu 1942 ena najbolj aktivnih partizanskih edinic v Sloveniji.

To je samo v kratkih obrisih nakazana pot borcev II. grupe odredov, po kateri jih je vodil komandant Stane, njemu pa so stali zvesto ob strani Skala, Tomaž in Marok. Vsem tem so borci neomajno zaupali.

KUD v Žužemberku je podalo obračun.

V sredo 3. t. m. je ob veliki udeležbi članstva podalo KUD obračun dela. Iz uvodnega poročila predsednika Mrvarja smo videli, da je društvo imelo kljub težavam lepe uspehe. Popolnoma pa se bo razmahnilo, ko se bo vselilo v novi zgradbeni dom, kjer bo oder opremljen s sodobnimi pripomočki. Igralska družina je nastopala in gostovala z vrsto uspešnih iger in je žela priznanje. V diskusiji so bile iznesene ostre kritike, da dopisnik tovariš Hotko vse premalo poroča o kulturnem udejstvovanju ali pa njegovi

dopisi romajo v koš uredništva. Knjižničarka Lavričeva je poročala, da je običajno padel krog bralcev predvsem zato, ker knjižnica ne more nuditi dovolj klergi bralcem, ker nima dovolj finančnih sredstev za nabavo novih knjig. Občinski odbor do danes knjižnici še ni priskočil na pomoč. KUD ima tudi izvrstne pionirski in močan pevski zbor, na žalost pa je ostal brez pravega strokovnega vodstva. Člani KUD so sodelovali pri vseh proslavah državnih praznikov.

Ugotovili smo, da bi bil uspeh še večji, če bi vsi sodelovali, saj sloni vse prosvetno delo na prizadevnem učitelstvu. Ponovno smo izvolili t. Mrvarja za predsednika. Naloge so obširne. Razmah bo KUD doživel takrat, ko bo v novih prostorih zgradnega doma s pomočjo prosvetnih delavcev uspešno razvijalo kulturno poslanstvo, ki je pri nas tako nujno potrebno. S. H.

Nižja gimnazija v Trebnjem ima svoj list

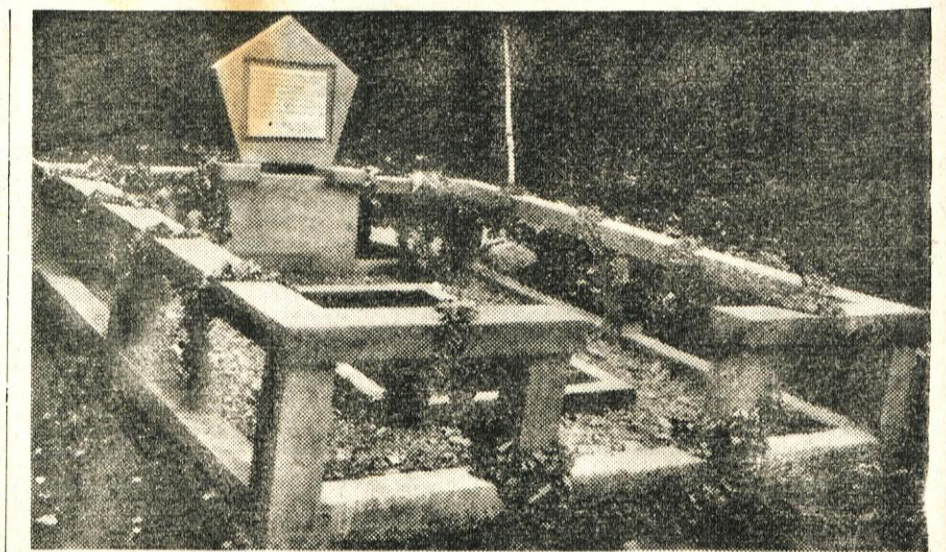
Pionirji na nižji gimnaziji v Trebnjem so začeli izdajati ilustrirani list »Zarja«. Izšlo je že nekaj števil, preden so profesorji o tem kaj vedeli, vse pa je prijetno presenetila iniciativa mladih talentov. V list pišejo najbolj podjetni pionirji, naslovno stran pa urejuje Tone K. List izhaja približno vsakih 14 dni.

Dobro bi bilo, da bi jim omogočili razmnoževanje lista na ciklostil, ker je sedaj seveda pisan samo z roko. S tem bi list pridobil na obliki, mladim sodelavcem lista pa bi bilo to v vzpodbudo za nadaljnje delo. Med njimi je nekaj takih, ki so dali že nekaj odrskih prireditev, deloma po lastni scenariji in režiji. Prav zato mislim, da zaslužijo podporo prosvetnih delavcev in staršev. V. F.

NEKAJ BESED O RAZGLASNI POSTAJI

»Kaj je z novomeško Razglasno postajo? Kakor, da je izumrla. Ze dosedanje oddaje kvalitetno niso bile najboljše, zdaj pa Razglasna postaja sploh molči. Najbrž sta jo mraz in mokrota zalila, tako modrojujejo Novomeščani, ki so opazili, da »novomeški radio« ne dela.

Pa si ogledimo nekoliko to našo Razglasno postajo. Ko se je ob proslavi brigad preselila v svoj novi studio v Sindikalni dom, se je zdelo, da bomo poslušali z njo zadovoljni. Nekaj časa je bilo vse v redu, ob

Spomenik v Razvaji pri Sinjem vrhu, kjer so fašisti 28. oktobra 1941 ubili Franceta Špeharja in Miho Mukavca

MLADA POTA naših dijakov

V življenju naše študirajoče mladine je po osvobodilni vojni zvela občutna vrzel — dijaki srednjih šol doslej niso imeli svojega lista, svojega osrednjega glasila, ki bi bil njih skupna vez, pobudnik in tribuna njih samostojne tvornosti, zlasti slovstvene, hkrati pa še splošno kulturni vzgojevalec s posebnim ozirom na dijake. Res imajo marsikateri gimnazije svoj list, glasilo literarnih krožkov, ki ga pišejo, urejujejo in razmnožujejo dijaki sami. Tudi tak list lahko opravlja hvaleno naloge, marsikje jo prav uspešno opravlja, ostane pa seveda le v ozkem krogu. Sploh je treba dijake na gimnazijah za tak »domač« list čimbolj navdušiti, z njim jim zbudimo zanimanje in veselje do samostojnega udejstvovanja, ljubezen do lepega slova, hkrati pa damo resničnemu talentu možnost, da se že zgodaj odkrije. Višji in širši namen, hkrati pa tudi pomen, ima seveda tiskan list, skupno dijaško glasilo, ki ni le glasnik ozkega krožka, temveč vseh dijakov, in kjer družno z mladimi sodelujejo tudi starejši, da ima tako dijakova mlada pot zanesljive mentorje.

Da ustreže potrebi lista za srednjošolsko mladino, je Mladinska knjiga v Ljubljani začela izdajati »Mlada pota«. Prvi dve številki (oktober, november), ki sta izšli, izpričujeta, da je urejevala lista v dobrih rokah in da bodo Mlada pota res tako dijaško glasilo, ki bo ustrezalo težnjam novega časa, novi socialistični stvarnosti, kar se pravi socialističnemu človeku, socialistični družbi, katere pomenljiv član je prav tako že dijak. Seveda urednik v prvih številkah še ni mogel ujeti čisto pravega tona za dijaški list, gotovo skrajša tudi nima še dovolj primerne gradiva, zlasti iz vrst dijakov, toda začetne težave so pri slehernem listu običajni pojav. Pristrčno spremeno besedo je novemu listu napisal na pot, kot »pozdrav tovarišev, ki pred našo javnostjo kot predstavniki ljudske oblasti odgovarjajo za prosvetna in šolska vprašanja«

Volišča v gimnaziji, osnovni šoli in Irči vasi so bila najlepša

Le potni izgled novomeških volišč je pregledno posnela komisija za izbor OŠ, ki je na dan volitev izdala tole poročilo: »Ob 7. uri je začela komisija z delom ter obšla vseh 24 volišč in končala z delom ob 14. uri. Ogledati si ni mogla volišč v

Splošni bolnici v Kandiji in pri Putniku, kjer je volilna komisija že zaključila delo in odstranila okras pred prihodom komisije. Komisija si je najprej ogledala volišča na periferiji mesta, in sicer: obe volišči v hotelu Kandija volišče v TIN, volišče v Zabji vasi, na Grmu, volišče »Pionir« pri Jelsku, v Narodni banki v Kandiji, na Drski, v Bršljini, pri Kumpu, v Zadrugnem domu, pri Dreniku, v Keramiki in volišče pri Osolinu. Nato si je komisija ogledala še volišča v mestu.

Vsa volišča so bila v glavnem lepo okrasena. Zelo veliko truda je bilo vloženo zlasti v volišča na periferiji, kjer so bili lokalni sami po sebi slabi in so postali lepi šele z okrasitvijo, medtem ko je bilo treba vložiti le malo truda v volišča, ki so že sami po sebi lepi (n. pr. Osolin, Putnik, mali salon hotela Kandije).

Slaba stran nekaterih volišč (pri Invalidih, TIN) je bila v tem, da vhod na volišče v notranjosti stavbe sploh ni bil označen. Pri nekaterih voliščih (Kastelic, Zabja vasi) niso bile veže dovolj pospravljene, po nekaterih voliščih pa so bile izbošene hrvaške zastave (Sindikalni dom, Kump), ker ne ločijo nekateri zvezne zastave od republiške.

Nekatera volišča so bila premajhna (TIN, Keramika, Zadrugni dom) in zato ni bilo mogoče miz razmestiti tako, kot bi to zahtevala povsem pravilna ureditev volišč.

Volišča bi razdelili na tri terenske skupine: na desni breg Krke, na levi breg Krke in na Bršljini. Najlepše volišče v prvi skupini je bilo v Irči vasi, kjer so vložili v okrasitev največ truda. V mestu je bilo daleč najlepše volišče v gimnaziji, medtem ko so si za okrasitev največ prizadevali na volišču osnovne šole. V tretjem sektorju pa je bilo najlepše volišče pri Dreniku.

Komisija je po primerjavi vseh volišč prišla do sklepa, da je najlepše volišče na vsem področju Ljudskega odbora mestne občine v gimnaziji, drugo najlepše v osnovni šoli, tretje pa v Irči vasi.

Novo mesto, 7. decembra 1952.

Člani komisije: Janko Jarc, Franc Moretti, Bogo Komelj

Prva operacija s pomočjo umetnega srca

»Borba« od 25. novembra poroča o zanimivi operaciji, ki so jo izvedli ameriški zdravniki v bolnišnici Herper v mestu Detroit. 41-letnemu človeku so rešili življenje s tem, da so zaustavili delovanje njegovega bolnega srca, medtem pa so izčrpali njegovo kri v umetno srce, ki je med operacijo skrbelo za reden krvotok in delavnost mozga. Mehanično srce je bilo izdelano v nekem institutu univerze v Michiganu; to je izredno kompliciran in natančen aparat. Najprej so ga preizkusili z vrsto operacij na pse. Pri prvi operaciji človeškega srca je »umetno srce« v redu delovalo celih 50 minut, zdravniki pa so medtem lahko v miru operirali del njegovega srca. — Kirurški srca so se z izumitvijo novega aparata odprle velike možnosti.

ŽELITE

DA BI BIL DOLENJSKI LIST SE BOLJ ZANIMIV?

To je mogoče, če razširimo njegov obseg na 6 in 8 strani tedensko. Stroške povečanega obsega bi krili s povečanim številom naročnikov, naročnina lista pa bi ostala enaka. Priporočajte zato DOLENJSKI LIST znancem in prijateljem, naročite nanj sinove in može, ki služijo vojaški rok kjer koli v Jugoslaviji, naročite pa ga tudi svojcem, ki živijo v inozemstvu. Če bi vsak naročnik pridobil še enega novega naročnika, bi DOLENJSKI LIST lahko izhajal stalno na 6 oziroma 8 straneh, pa tudi več! Ne pozabimo na geslo, ki naj postane vodilo vseh članov Osvobodilne fronte v okrajih Črnomelj, Kočevje in Novo mesto:

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST!

Podpirajmo frontni tisk z dopisovanjem in oglaševanjem, prav tako pa tudi z rednim plačevanjem naročnine! — Do Novega leta 1953 naj bi vsak dosežani naročnik pridobil vsaj še enega naročnika!

Občinski in vaški odbori OF, občinski komiteji ZKS, sindikati, vodstva ostalih organizacij in društev, bralci in naročniki!

Razširimo Dolenjski list, da bo prišel v vsako hišo v Beli krajini, v kočevskem in novomeškem okraju! — Pošiljajte upravi Dolenjskega lista naslove novih naročnikov, sporočajte nam naslove sorodnikov, znancev in prijateljev Dolenjcev, ki živijo kjer koli v Jugoslaviji, da jim pošljemo list brezplačno na ogled!

naj bi bil? Policijska ura je že zdavnaj mimo. Potrebna je opreznost!

»Caporale, senti, senti!« so mu prišepnili spremljevalci, ki so tudi že zaslišali korake.

»V zaklon!« je nervozno šepetaje poveljeval vodja. Patrulja se je stisnila ob večna vrata bližnjega poslopja. »Per dio,« je tolklo v sencih vodji patrulje, »in prav v tej neprodorni temi, ko ne vidiš niti prsta pred nosom, nas je moralo to doleteti. Le zakaj nismo bliže kakšni svetilki?« Potem je spet prislunil. To pot je bilo korake slišati že bliže. Da, in to še vedno korake mnogih nog in ne samo dveh. Vodja ni več držal. Skrb za življenje mošva in častno izvršitev naloge mu je narekovala, da ukrene potrebno.

»Stai fermo!« je zaklical v noč in prislunil. »Chi va la?« je ostro nadaljeval, da bi zmedel nasprotnika. Spet je prislunil odgovoru. Toda odgovora ni bilo. Ponovil je močnejše: »Chi va la? Alto la manil!«

Namesto odgovora je zaslišal čudne glasove: »Plak, plak, plak.« Glasovi so pritaženo odmevali v noč. Kaj takega! Kaj naj bi le bilo? Moštvo je dobro poznalo orožje kraljeve vojske. Tudi orožje nekaterih drugih armad je že slišalo, čeprav nekoliko bolj od daleč, toda takih glasov še ne! »Da ni kaka zanka, kaka prevara!« je razbijalo vodji patrulje v napetih živcih. Tedaj je spet zaslišal korake, ki so se hitro približevali. Vodja je dal povelje: »Ogenj!« Zaropotalo je in se zavsejlo. Prvim strelom je iz nasprotnikove smeri odgovoril dolg »mu-u-u-u«, ki je grozeče odmeval od tistih mestnih zidov. Moštvo ni več vzdrlžalo.

»Ritirata (umik)«, je razburjeno zapovedal vodja. Povelje ni bilo potrebno.

Druga dne, ko se je zdanilo, je na kraj nočnega spopada prišla komisija, da ugotovi podrobnosti o dogodku. Sredi ulice je našla velik krvavjak.

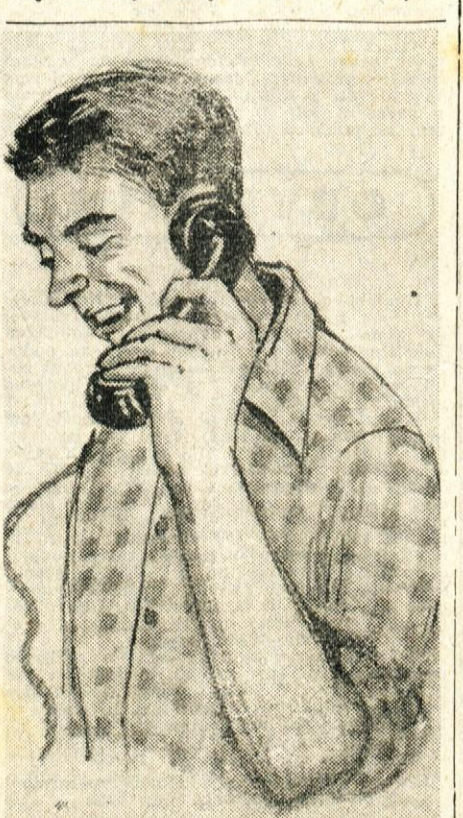
(Iz »P P P« — Petkovih podob in poseti — tednika za razvedrilo, ki ga lahko naročite v Ljubljani, pošti predal 377, oz. pri vsakem prodajalcu časopisov)

Nov pevski zbor v novomeškem okraju

Na pobudo sindikalnih društev pedagoških delavcev novomeškega okraja so v preteklem tednu pravilni delavci tega okraja ustanovili svoj lastni pevski zbor. Njegov namen je širiti pevsko kulturo in sploh popularizirati našo pesem v vseh, tudi manjših krajih našega podeželja. Odziv k prvi pevski vaji je bil kar zadovoljiv, saj je pristopilo okrog 70 pevcev in pevk, s čimer pa število še ni dokončno in pričakuje, da se bo povečalo. Jedro zbora tvorijo mlade učiteljice, ki se ne strše naporov prihajati vsak mesec najmanj po enkrat iz svojih oddaljenih šol v Novo mesto z že doma naštudiranimi pesmimi, samo da se morejo v petju še nadalje izobraževati. V lepem številu so se prav tako odzvale tudi naše starejše prosvetne delavke.

Vsi sodelujoči želijo dvigniti svoj zbor na umetniško raven, hkrati pa stremijo tudi za tem, da izpopolnijo svoje znanje v petju in glasbi, kar bodo mogli koristno uporabiti pri vodstvu svojih lastnih pevskih društev. Zasedujejo torej dva cilja, ki jih bodo verjetno dosegli, saj je vodstvo pevskega zbora poverjeno odličnemu glasbenemu pedagogu profesorici Ervini Ropasovi iz Novega mesta, ki je v času svojega glasbenega delovanja vodila v Mariboru kvalitetne pevске zore. Prepričani smo zato, da bo pod njenim strokovnim vodstvom pevski zbor, ki se mu bodo pridružili še prosvetni delavci, zaposleni po raznih drugih ustanovah, dosegel zaželjeno umetniško raven.

Pevski zbor prosvetnih delavcev novomeškega okraja je treba vsekakor šteti kot novo pridobitev v kulturni dejavnosti naše Dolenjske. Zato njegovo ustanovitev vse delovno ljudstvo toplo pozdravlja.

Cemu sem tako dobro volje, sprašuješ? Čez dober mesec dni bo veliko nagradno žrebanje pri Dolenjskem listu, kjer sem pravkar poravnal zaostalo naročnino in dal še 200 din na račun za leto 1953! Morda bo pa kuhinjska oprema le najina, kaj, Marjanca?